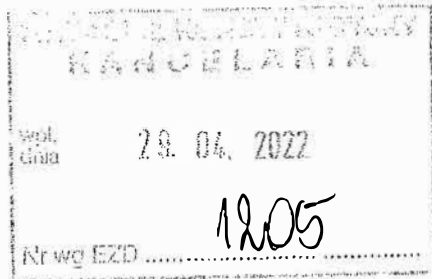

Warszawa, 29 kwietnia 2022 r.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Sygn. akt SK 10/20
BAS-WAK-304/20

Trybunał Konstytucyjny

Na podstawie art. 69 ust. 2 w związku z art. 42 pkt 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2393), w imieniu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przedkładam wyjaśnienia w sprawie skargi konstytucyjnej K S z 11 maja 2018 r. (sygn. akt SK 10/20), jednocześnie wnosząc o **umorzenie postępowania** na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Uzasadnienie

I. Przedmiot zaskarżenia

Do Kancelarii Sejmu wpłynęło zawiadomienie Prezes Trybunału Konstytucyjnego o wszczęciu postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie skargi konstytucyjnej K S (dalej: skarżący) z maja 2018 r. (sygn. akt SK 10/20, dalej: skarga).

Przedmiotem kontroli jest art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53, ze zm.; dalej: u.e.r. lub ustawa o emeryturach i rentach z FUS), zgodnie z którym: „Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27”.

II. Stan faktyczny

1. Stan faktyczny niniejszej sprawy kształtuje się następująco.

Skarżący od lipca 1975 r. do kwietnia 1979 r. oraz od maja 1979 r. do maja 1993 r. był zatrudniony w Zakładach F w Ł . W tym czasie skarżący, w pełnym wymiarze czasu świadczył pracę w warunkach szczególnych . W ocenie skarżącego stanowisko to szczególnie obciążało narząd wzroku. Praca polegała na precyzyjnym montażu mikroelementów za pomocą przyrządów optycznych i wykonywana była przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych, o której mowa w dziale XIV poz. 5 pkt 4 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Kultury i Sztuki nr 18 z dnia 3 sierpnia 1987 r. w sprawie prac zaliczanych do I kategorii zatrudnienia (Dz. Urz. MKiS Nr 4, poz. 20). Praca ta była pracą w warunkach szczególnych (skarga, s. 2).

Od stycznia 1993 r. skarżący świadczył pracę na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w H S.A.

Skarżący posiadał staż pracy w warunkach szczególnych ,
Łączny okres składkowy i nieskładkowy skarżącego na stycznia 1999 r. wyniósł lata, miesiące i dni (skarga, s. 2). lutego 2016 r. skarżący złożył do Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Ł (dalej: organ rentowy lub ZUS), wniosek o świadczenie emerytalne. Decyzją z marca 2016 r. organ rentowy odmówił skarżącemu prawa do emerytury. Z uzasadnienia tego rozstrzygnięcia wynika, że skarżący nie udowodnił spełnienia na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganego ogólnego 25 letniego stażu składkowego i nieskładkowego. Natomiast staż pracy w szczególnych warunkach wyniósł wymagane 15 lat w okresach od lipca 1975 r. do kwietnia 1979 r. oraz od maja 1979 r. do maja 1993 r. (skarga, s. 2).

Wyrokiem z listopada 2016 r. (sygn. akt), Sąd Okręgowy w Ł oddalił odwołanie skarżącego od wskazanej wyżej decyzji ZUS. Apelacja od tego orzeczenia została oddalona przez Sąd Apelacyjny w Ł wyrokiem z grudnia 2017 r. (sygn. akt).

Zdaniem sądów obu instancji nie można było mówić o ukształtowanej ekspektatywie w postaci prawa do wcześniejszej emerytury w odniesieniu do pewnej kategorii pracowników. Według Sądu Apelacyjnego w Ł „prawo to powstawało i podlegało realizacji dopiero po spełnieniu wszystkich przesłanek, które muszą w całości powstać pod rządem obowiązującej ustawy w dniu składania wniosku emerytalnego” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł z grudnia 2017 r. (sygn. akt). Kwestionowany przez skarżącego przepis ma charakter przejściowy, a zróżnicowanie w tym przepisie warunków przechodzenia na wcześniejszą emeryturę w stosunku do innych ubezpieczonych wynika nie tylko z daty urodzenia ubezpieczonych, ale również z kryterium posiadania na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganego stażu zawodowego i ubezpieczeniowego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł z grudnia 2017 r. (sygn. akt).

Sąd Apelacyjny w Ł podzielił argumentację Sądu Okręgowego sprowadzającą się do oparcia rozstrzygnięcia na przepisach obowiązującej od dnia 1 stycznia 1999 r. ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a nie jak żądał tego skarżący, na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 roku o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1982, Nr 40, poz. 267).

Sąd Apelacyjny w Ł. podkreślił szczególny charakter art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przepis ten dotyczy tych ubezpieczonych, urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) osiągnęli: 1/ okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (15 lat) wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia emerytury w wieku niższym niż 65 lat w przypadku mężczyzn; 2/ okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 25 lat dla mężczyzn). Takim ubezpieczonym emerytura przysługuje w przypadku nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego lub złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa. Zdaniem Sądu Apelacyjnego art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS to szczególna regulacja przejściowa dotycząca niektórych ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999 roku. W przepisie tym zostało przewidziane prawo do wcześniejszej emerytury dla zamkniętego katalogu ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy do końca 1998 r. spełnili ustawowo określone wymogi stażowe. Sąd Apelacyjny podkreślił, że: „Różnicowanie warunków przechodzenia na emeryturę ubezpieczonych, o jakich mowa w art. 184 nowej ustawy emerytalnej, w stosunku do innych ubezpieczonych zostało zatem dokonane nie tylko według kryterium urodzenia, lecz także dodatkowo ze względu na posiadanie na dzień 1 stycznia 1999 roku wymaganego stażu zawodowego i ubezpieczeniowego” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł. z grudnia 2017 r., sygn. akt). W sprawie skarżącego Sąd Apelacyjny nie dostrzegł, podobnie jak Sąd Okręgowy „usprawiedliwionych przyczyn, dla których kwestionowanie konstytucyjności przedmiotowych przepisów byłoby uzasadnione”. Nie przemawia za tym subiektywne poczucie „pokrzywdzenia skarżącego jako obywatela spowodowanego zmianą przepisów prawa, choćby nawet nowe przepisy miały być dla niego mniej korzystne niż przepisy derogowane” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł. z grudnia 2017 r., sygn. akt). Sąd Apelacyjny, nie zgodził się z poglądem, że: „rozpoczęcie przez ubezpieczonego aktywności zawodowej, w tym odprowadzanie składek na ubezpieczenie emerytalne częściowo pod rządami ustawy z dnia 14 grudnia 1982 roku o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. poz. 267 ze zm.) oznacza, że nabył wówczas ekspektatywę nabycia emerytury na podstawie tej ustawy” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł. z grudnia 2017 r., sygn. akt).

Natomiast w analizowanej sprawie, zdaniem Sądu Apelacyjnego, „warunki te bezsprzecznie nie ziściły się u wnioskodawcy tak w okresie obowiązywania derogowanej z systemu prawnego ustawy emerytalnej z 1982 roku, jak i obecnie, tj. według regulacji przewidzianej w pozostającej w mocy ustawie o emeryturach i rentach z FUS z uwagi na nieosiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 roku wymaganego 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego, co prawidłowo ocenił Sąd Okręgowy w świetle obowiązujących, nie zaś usuniętych z obrotu prawnego, przepisów prawa, których konstytucyjność nie budzi wątpliwości i zastrzeżeń” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł z grudnia 2017 r., sygn. akt). Wyrok Sądu Apelacyjnego jest prawomocny.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 25 kwietnia 2019 r. wezwano skarżącego do usunięcia - w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia tego zarządzenia - braków formalnych skargi konstytucyjnej przez:

1) wyjaśnienie, czy wzorcami kontroli w niniejszej sprawie są powołane w uzasadnieniu skargi art. 65 ust. 1 oraz art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji;

2) dokładne uzasadnienie zarzutu niezgodności art. 184 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej ze wskazanymi przez skarżącego wzorcami konstytucyjnymi.

Przedmiotowe zarządzenie zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącego 13 maja 2019 r. W piśmie procesowym z maja 2019 r. pełnomocnik skarżącego wniósł o przywrócenie terminu do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej oraz przedłożył wyjaśnienia odnośnie obu punktów zarządzenia z 25 kwietnia 2019 r.

Uzasadniając wniosek o przywrócenie terminu, pełnomocnik wyjaśnił, że uchybienie ustawowemu terminowi do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej spowodowane było jego zwolnieniem lekarskim z powodu choroby w okresie od do maja 2019 r. (na tę okoliczność pełnomocnik złożył do akt niniejszego postępowania dokumentację lekarską).

W wykonaniu zarządzenia sędziego TK pełnomocnik wyjaśnił, że w niniejszej sprawie wzorcami kontroli dla kwestionowanego przepisu są art. 65 ust. 1 oraz art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji, a także przedstawił w tym względzie argumentację.

Trybunał Konstytucyjny, postanowieniem o sygn. Ts 81/18 z dnia 15 stycznia 2020 r., nadał dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

III. Zarzuty skarżącego

Skarżący podnosi, że art. 184 ust. 1 u.e.r. „różnicuje w sposób niezgodny z Konstytucją RP sytuację prawną urodzonych przed i po dniu 31 grudnia 1948 roku, według kryterium naruszającego zasadę równości” niweczając „posiadaną przez ubezpieczonych ekspektatywę prawa do przejścia na emeryturę na mocy ustawy z dnia 14 grudnia 1982 roku o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin po osiągnięciu 25 lat stażu pracy (w tym 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze), bez konieczności spełnienia warunków dodatkowych” (skarga, s. 2). Jego zdaniem dyskryminująca jest wynikająca z art. 184 ust. 1 u.e.r. nieuzasadniona cenzura czasowa w postaci daty 01.01.1999 r. (skarga, s. 4 i 6-7). Podział ubezpieczonych wynikający z tego unormowania opiera się „na podstawie sztucznego kryterium, irrelevantnego dla cech grupy, w której wyróżnikami mogłyby być cechy grupy (np. rodzaj i czas narażenia na czynniki szkodliwe)” (skarga, s. 8). W ocenie skarżącego zróżnicowanie tej grupy „nie posiada wystarczającego uzasadnienia merytorycznego mimo, że przyjęta regulacja dotyczy osób posiadających szczególną, słabszą pozycję. Cel jakim jest wygaszanie przywilejów emerytalnych nie może być realizowany kosztem osób o takiej słabszej pozycji” (skarga, s. 8).

Skarżący w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej wskazuje na wzorce: art. 65 ust. 1 i art. 67 ust. 1 Konstytucji w związku art. 32 Konstytucji (skarga, s. 8), a rozwija w piśmie uzupełniającym z 31 maja 2019 r. W szczególności skarżący powołuje się to, że „[z]arzut niezgodności zaskarżonego przepisu z art. 67 ust. 1 Konstytucji dotyczy sprzecznego z nim przekształcenia zasad nabycia praw emerytalnych, na niekorzyść uprawnionych, osób podlegających dotychczasowej regulacji, w sposób naruszający ich prawa nabyte oraz w sposób faktycznie polegający na zastosowaniu retroaktywności przepisu” (pismo uzupełniające, s. 4). W ocenie skarżącego: „[s]zczególnie krzywdzące jest właśnie zrównanie pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, osób takich jak skarżący, na równi ze wszystkimi ubezpieczonymi” (pismo uzupełniające, s. 6).

W odniesieniu do art. 65 ust. 1 Konstytucji skarżący podkreśla, że wynika z niego „zakaz stanowienia norm, które wprawdzie formalnie nie ograniczają korzystania z wolności pracy przez wyodrębnioną kategorię osób, lecz w praktyce uniemożliwiają je lub znacznie utrudniają” (pismo uzupełniające, s. 6). Wywodzi, że: „Jeśli zatem dokonane zaskarżonym przepisem faktyczne różnicowanie

wyodrębnionej kategorii osób w możliwości realnego korzystania z wolności pracy przez wyodrębnioną kategorię osób, właściwie w praktyce uniemożliwiają je lub znacznie utrudniają to dochodzi do naruszenia powyższego wzorca" (pismo uzupełniające, s. 6).

Zdaniem skarżącego kwestionowane unormowanie „przede wszystkim ogranicza wolność wyboru i wykonywania zawodu (...) osób, które co prawda są w tym samym wieku jak pozostali obywatele, ale ich możliwości biologiczne i psychiczne są odmienne (cecha wspólna), wobec ponoszenia przez tą grupę skutków pracy w warunkach wpływających na ich stan zdrowia” (pismo uzupełniające, s. 7). Stąd zaskarżona regulacja „wywiera skutek do określonego kręgu osób, które ze względu na wynikającą wyłącznie z przepisu konieczność podjęcia nowej pracy (wyboru nowego zawodu lub nowego pracodawcy), a osoby objęte przepisem są w odmiennej sytuacji prawnej od osób, które tej konieczności nie posiadają. Osoby te nie planując wykonywania pracy, zdecydowały się na przejście na emeryturę na zasadach dotychczasowych, przez co po zmianie przepisów są w gorszej sytuacji, niż osoby wyłączone spod działania przepisu, które w swoich planach mogły uwzględnić konieczność aktywności zawodowej na trudnym dla osób starszych rynku pracy, przygotować się do skutecznego poszukiwania pracy, lub nawet przekwalifikować. Istota wolności wyboru miejsca pracy nie jest zachowana, ponieważ dla osób objętych przepisem wartością stał się nie wybór ale znalezienie w ogóle pracy” (pismo uzupełniające, s. 7).

IV. Analiza formalna

1. Zgodnie z art. 79 Konstytucji, każdy, czyje prawo lub wolność konstytucyjna zostały naruszone, może wnieść skargę konstytucyjną w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Skarga konstytucyjna może zostać złożona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia (art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym; Dz. U. z 2019 r. poz. 2393.; dalej: u.o.t.p.TK).

2. Sejm przypomina, że skarga konstytucyjna jest sformalizowanym pismem procesowym, które zmierza do uchylecia domniemania konstytucyjności ustawy lub jej części. Wobec tego powinna spełniać wymagania przewidziane art. 79 Konstytucji i wymagania ustawowe, wynikające ze specyfiki tego nadzwyczajnego środka prawnego.

Wynikająca z art. 79 ust. 1 Konstytucji zależność między przedmiotem skargi konstytucyjnej a jednostkowym orzeczeniem wydanym wobec skarżącego przesądza o jego legitymacji do wystąpienia z tym środkiem ochrony, a jednocześnie nadaje skardze konstytucyjnej niezbędny – w świetle założeń wyrażonych przywołanym przepisem – charakter środka inicjowania tzw. konkretnej kontroli prawa przed Trybunałem Konstytucyjnym.

Konieczną przesłanką skargi konstytucyjnej jest wykazanie związku między kwestionowanym unormowaniem a ostatecznym orzeczeniem, z którego wydaniem skarżący wiąże zarzut naruszenia jego praw (zob. przykładowo postanowienia TK z: 19 października 2004 r., sygn. akt SK 13/03; 15 lipca 2002 r., sygn. akt Ts 5/02). Ponadto, przepisy wskazane przez inicjatora postępowania, będąc podstawą ostatecznego orzeczenia sądu, powinny jednocześnie stanowić bezpośrednie źródło naruszenia jego konstytucyjnych wolności lub praw (dotyczyć go osobiście). Naruszenie musi mieć charakter osobisty i aktualny (rzeczywisty), a nie potencjalny, czyli możliwy do wyobrażenia w realiach innych niż sytuacja faktyczna i prawna skarżącego (zob. przykładowo postanowienia TK z: 17 marca 1998 r., sygn. akt Ts 11/97; 19 października 2004 r., sygn. akt SK 13/03; 9 lipca 2012 r., sygn. akt SK 19/10).

3. Przepisy kwestionowane za pomocą skargi konstytucyjnej powinny stanowić normatywną podstawę ostatecznego orzeczenia wydanego wobec skarżącego w sprawie, w związku z którą wniesiona została skarga do Trybunału. W treści tych przepisów tkwić powinna bezpośrednia przyczyna zaistniałego naruszenia konstytucyjnych praw lub wolności skarżącego. Wreszcie, naruszenie to wywołane powinno być wydaniem przez sąd lub organ administracji publicznej orzeczenia opartego na przepisach stanowiących przedmiot skargi konstytucyjnej (zob. postanowienie TK z 12 stycznia 2012 r., sygn. akt Ts 84/09; zob. także wyrok TK z 18 października 2011 r., sygn. akt SK 39/09). Oznacza to, że dopuszczalność skargi konstytucyjnej zależy, co do zasady, również od tego, czy w wyniku zastosowania

kwestionowanego aktu normatywnego pogorszyła się sytuacja prawna skarżącej w kontekście jego konstytucyjnych praw i wolności (zob. w piśmiennictwie: Z. Czeszejko-Sochacki, *Formy naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw* [w:] *Skarga konstytucyjna*, red. J. Trzeciński, Warszawa 2000, s. 75; L. Jamróz, *Skarga konstytucyjna. Wstępne rozpoznanie*, Białystok 2011, s. 192). Skarżący powinien to wykazać w ramach spełnienia wymogu „uprawdopodobnienia naruszenia”. Wówczas stanowiłoby to uzasadnienie do udzielenia jej ochrony w trybie skargi konstytucyjnej.

Ponadto regulacje u.o.t.p.TK nakładają na podmioty uprawnione do złożenia skargi do sądu konstytucyjnego szereg obowiązków, w tym wymóg uzasadnienia postawionego zarzutu, z powołaniem dowodów na jego poparcie (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK). W swoim wcześniejszym orzecznictwie, które zachowuje pełną aktualność na tle obowiązującego stanu prawnego, Trybunał Konstytucyjny podkreślał, że: „[...] uzasadnienie zarzutów powinno opierać się na przedstawieniu we wniosku takiej argumentacji, która uprawdopodobni ewentualną niekonstytucyjność kwestionowanych przepisów. W szczególności argumentacja taka nie może opierać się jedynie na odczuciach czy wyobrażeniach wnioskodawcy, ale powinna być poparta merytorycznym uzasadnieniem, mogącym uwzględniać m.in. wcześniejsze orzecznictwo TK, praktykę stosowania prawa czy dorobek doktryny” (zob. postanowienie TK z 6 listopada 2007 r., sygn. akt Tw 41/05; zob. także postanowienia TK z: 12 sierpnia 2005 r., sygn. akt Tw 23/05 i 29 sierpnia 2006 r., sygn. akt Tw 14/06). Samo werbalne sformułowanie zarzutu czy też wskazanie, że kwestionowany przepis jest sprzeczny z innym przepisem aktu hierarchicznie wyższego nie może więc zostać uznane za uzasadnienie zarzutu w sensie procesowym.

4. Na podstawie art. 67 u.o.t.p.TK, Trybunał Konstytucyjny jest związany treścią oraz granicami rozpatrywanego wniosku, pytania prawnego lub skargi. Tym samym, nie może on – wychodząc poza granice określone w piśmie inicjującym postępowanie – wyręczać inicjatora tego postępowania w doborze argumentacji adekwatnej do podnoszonych wątpliwości. Brak odpowiedniego uzasadnienia zarzutu niezgodności danego przepisu z przywołanymi wzorcami kontroli stanowi o uchybieniu przez wnioskodawcę ustawowej powinności określonej w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK (na tle poprzednio obowiązującego art. 32 ust. 1 pkt 4 ustawy o TK z 1997 r. por. przykładowo postanowienie TK z 15 października 2009 r., sygn. akt P 120/08) powoduje brak możliwości jego rozpatrzenia przez sąd konstytucyjny i konieczność

umorzenia postępowania ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku (art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK).

5. Zgodnie z art. 53 u.o.t.p.TK skarżący zobowiązany jest w szczególności do:
- a) wskazania, która konstytucyjna wolność lub które prawo skarżącego, i w jaki sposób zostały naruszone;
 - b) uzasadnienia zarzutu niezgodności przedmiotu kontroli ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie;
 - c) przedstawienia stanu faktycznego.

Wymogi te nie mogą być traktowane powierzchownie. Ciężar dowodu bowiem spoczywa na podmiocie kwestionującym zgodność ustawy z Konstytucją. Do momentu, gdy nie powoła skarżący konkretnych i przekonujących argumentów prawnych na rzecz wyprowadzanej tezy, dopóty Trybunał Konstytucyjny uznaje kontrolowane regulacje za konstytucyjne. W przeciwnym razie Trybunał Konstytucyjny przekształciłby się w organ orzekający z inicjatywy własnej (zob. postanowienia TK z: 15 kwietnia 2014 r., sygn. akt SK 48/13; 22 lipca 2015 r., sygn. akt SK 20/14; 22 marca 2016 r., sygn. akt SK 35/14; 14 kwietnia 2016 r., sygn. akt SK 25/14).

W piśmie inicjującym postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym skarżący zobowiązany jest „przedstawić proces myślowy, jaki doprowadził [...] do sformułowania zarzutu niezgodności zaskarżonych przepisów ze wskazanymi wolnościami lub prawami [...]. Obejmuje to w szczególności dokonanie wykładni przepisów wskazanych jako przedmiot kontroli i wykładni przepisów wskazanych jako wzorzec kontroli, tj. ustalenie wynikających z nich norm prawnych. Następnie konieczne jest porównanie tych norm i wykazanie, że zachodzi między nimi niezgodność” (zob. postanowienie TK z 8 lipca 2013 r., sygn. akt P 11/11).

6. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego ugruntowany jest pogląd, że pozytywnie zakończone wstępne badanie skargi konstytucyjnej i przekazanie jej do merytorycznego rozpoznania nie zwalnia składu orzekającego od badania – na każdym etapie postępowania – czy w sprawie nie zachodzi ujemna przesłanka procesowa, pociągająca za sobą konieczność umorzenia postępowania (zob. postanowienia TK z: 21 listopada 2001 r., sygn. akt K 31/01; 20 marca 2002 r., sygn. akt K 42/01; 27 stycznia 2004 r., sygn. akt SK 50/03; 16 marca 2005 r., sygn. akt SK 41/03; 12 października 2011 r., sygn. akt SK 22/10; 11 września 2012 r.,

sygn. SK 19/12; 10 marca 2015 r., sygn. akt SK 65/13; 13 grudnia 2016 r., sygn. akt SK 16/15). Dopiero szczegółowa analiza okoliczności sprawy, prowadzona na etapie merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej, pozwala ostatecznie ustalić, czy skarga spełnia wymogi wynikające z art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz z art. 53 ust. 1 u.o.t.p.TK.

Trybunał Konstytucyjny nie jest związany wynikami wstępnej kontroli ujętymi w zarządzeniu sędziego Trybunału o nadaniu skardze biegu. Jeśli wydanie orzeczenia byłoby niedopuszczalne ze względu na niespełnienie wymogów skargi konstytucyjnej, konieczne jest umorzenie postępowania (zob. postanowienie TK z 22 marca 2016 r., sygn. akt SK 6/15). Trybunał Konstytucyjny, postanowieniem z 15 stycznia 2019 r. (sygn. akt Ts 81/18) nadał dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

Mając powyższe na uwadze, w pierwszej kolejności Sejm odnosi się do formalnoprawnych przesłanek rozpoznania skargi.

7. Sejm prezentując stanowisko w niniejszej sprawie kieruje się orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, w świetle którego: „Szczególnym wymogiem skargi konstytucyjnej jako indywidualnego środka ochrony wolności i praw konstytucyjnych jest konieczność istnienia związku funkcjonalnego między ewentualnym orzeczeniem niezgodności zakwestionowanej regulacji a sytuacją prawną skarżącego. Istnienie takiego związku warunkuje bowiem interes prawny skarżącego w merytorycznym rozstrzygnięciu skargi” (postanowienie TK z 27 października 2015 r., sygn. akt SK 2/14). Na skarżącym spoczywa zatem obowiązek wskazania sposobu naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw, jak również uzasadnienia zarzutu niezgodności z Konstytucją kwestionowanych przepisów. Trybunał Konstytucyjny zasadnie podkreślił, że: „Stanowi to konsekwencję przyjętego przez ustawodawcę rozkładu ciężaru dowodu w postępowaniu wszczynanym w trybie skargi konstytucyjnej, z którego wynika konieczność uprawdopodobnienia przez skarżącego faktu naruszenia prawa lub wolności konstytucyjnej” (postanowienie TK z 9 lipca 2012 r., sygn. akt SK 19/10).

8. W ocenie Sejmu skarżący, pomimo zarządzenia sędziego TK wzywającego do dokładnego uzasadnienia zarzutu niekonstytucyjności kwestionowanego art. 184 ust. 1 u.e.r. ze wskazanymi wzorcami kontroli, nie wykazał tego związku, nie przedstawił analizy w zakresie naruszenia kwestionowanego przepisu z wskazanymi

wzorcami kontroli. Argumentacja skarżącego, w odniesieniu do zaskarżonego przepisu, zawiera jedynie subiektywne jego stwierdzenia. Skarżący nie wskazał odpowiednich dowodów, uprawdopodobniających niekonstytucyjność zaskarżonych przepisów. Zdaniem Sejmu argumentacja skarżącego opiera się jedynie na jego odczuciach i wyobrażeniach, a powinna być poparta merytorycznym uzasadnieniem, np. poprzez uwzględnienie orzecznictwa TK, czy też praktyki stosowania prawa (zob. postanowienie TK z 6 listopada 2007 r., sygn. akt Tw 41/05; zob. także postanowienia TK z: 12 sierpnia 2005 r., sygn. akt Tw 23/05 i 29 sierpnia 2006 r., sygn. akt Tw 14/06). Sejm stoi na stanowisku, że werbalne sformułowanie zarzutu, czy też wskazanie, że zaskarżone unormowania są niezgodne z przepisami aktu hierarchicznie wyższego nie mogą zostać uznane za uzasadnienie zarzutu w sensie procesowym. W uzasadnieniu skargi skarżący ograniczył się do sformułowania ogólnego zarzutu naruszenia przez zaskarżony przepis wzorców: art. 65 ust. 1 i 67 ust. 1 w związku z art. 32 (pismo procesowe z maja 2019 r., wykonujące zarządzenie sędziego TK z wnioskiem o przywrócenie terminu, s. 3-7). Za takie uzasadnienie nie można uznać ogólnych rozważań o art. 65 ust. 1 Konstytucji, art. 67 ust. 1 Konstytucji, art. 2 Konstytucji, czy też art. 32 Konstytucji. W podsumowaniu pisma skarżący podnosi: „Zatem naruszenie art. 65 ust. 1 Konstytucji wiąże się z naruszeniem przez ustawodawcę zasady równości i zakazu dyskryminacji. Zasada równości nakazuje traktować identycznie podmioty znajdujące się w takiej samej lub podobnej sytuacji prawnie relewantnej. Obrane kryterium różnicowania - tj. data urodzenia prowadzi do dyskryminacji w życiu gospodarczymi społecznym osób poddanych regulacji wobec osób pozostałych” (pismo uzupełniające, s. 7).

Sejm zwraca uwagę na ustabilizowane orzecznictwo TK dotyczące zasady równości wyrażonej w Konstytucji, z którego wynika, że „wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną (relewantną) powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań, zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących. Podmioty różniące się mogą być natomiast traktowane odmiennie. Ocena każdej regulacji prawnej z punktu widzenia zasady równości musi być zatem poprzedzona dokładnym zbadaniem sytuacji prawnej podmiotów i przeprowadzeniem analizy, zarówno jeśli chodzi o ich cechy wspólne, jak i cechy je różniące” (postanowienie z 21 lutego 2012 r., sygn. akt Ts 25/11 oraz wskazane wyroki TK z: 28 maja 2002 r., sygn. akt P 10/01 oraz 11 września 2007 r., sygn. akt P 11/07). Z powyższego wyprowadzić należy wniosek, że „ustalenie, czy

zasada równości wobec prawa została w konkretnym przypadku naruszona, wymaga określenia kręgu adresatów, do których odnosi się dana norma prawna, oraz wskazania elementów określających ich sytuację prawną, które są prawnie istotne. Zasada równości wobec prawa wymaga jednocześnie, aby kryterium, na podstawie którego dokonano zróżnicowania sytuacji określonych podmiotów, było zasadne” (postanowienie z 21 lutego 2012 r. sygn. akt Ts 25/11; także wyroki TK z: 24 lutego 1999 r., sygn. akt SK 4/98; 17 stycznia 2001 r., sygn. akt K 5/00; 23 listopada 2004 r., sygn. akt P 15/03). Skuteczne podniesienie niezgodności kwestionowanego przez skarżącego przepisu z art. 32 Konstytucji wymagało przeprowadzenia rozważań odpowiadających wskazanym wyżej kryteriom. W przeciwnym razie uznać należy – jak ma to miejsce w niniejszym przypadku – że skarżący nie spełnił obowiązku wynikającego z ustawy o TK (postanowienie TK z 21 lutego 2012 r., sygn. akt Ts 25/11).

9. Kwestionowany przez skarżącego art. 184 ust. 1 u.e.r. należy do unormowań regulujących materię ubezpieczeń społecznych mających charakter norm bezwzględnie obowiązujących, co oznacza, że w sytuacjach w nim określonych organ rentowy powinien stosować w sposób ścisły oraz niedopuszczalna jest rozszerzająca wykładnia (wyrok SN z 8 listopada 2006 r., sygn. akt I UK 138/06).

Na szczególny charakter art. 184 u.e.r. zwrócił przykładowo już uwagę Sąd Apelacyjny w sprawie skarżącego, wskazując, że przepis ten „dotyczy tych ubezpieczonych, urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) osiągnęli: 1/ okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (15 lat) wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia emerytury w wieku niższym niż 65 lat w przypadku mężczyzn; 2/ okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (tj. co najmniej 25 lat dla mężczyzn). Takim ubezpieczonym emerytura przysługuje w przypadku nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego lub złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa” (wyrok SA w Ł. z grudnia 2017 r., sygn. akt [] na temat warunków przechodzenia na świadczenia w świetle art. 184 u.e.r. zob. także w piśmiennictwie: I. Jędrasik-Jankowska, *Komentarz do art. 18 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych [w:] Prawo do emerytury z ubezpieczenia i zabezpieczenia społecznego.*

Komentarz do ustaw z orzecnictwem, red. I. Jędrasik-Jankowska wyd. II, Warszawa 2019; K. Antonów, *Komentarz do art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych [w:] Emerytury i renty z FUS. Emerytury pomostowe. Okresowe emerytury kapitałowe. Komentarz do trzech ustaw emerytalnych*, red. K. Antonów, wyd. I, Warszawa 2019).

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny w Ł. zaakcentował, że prawo do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach jest wyjątkowe w systemie emerytalnym uprawnienie, związane z ujemnym oddziaływaniem warunków pracy na zdrowie pracownika, co uzasadnia przyjęcie niższego wieku emerytalnego. Artykuł 184 u.e.r. „to szczególna regulacja przejściowa dotycząca niektórych ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999 roku. Artykuł ten odnosi się do ubezpieczonych, którzy do dnia wejścia w życie u.e.r. (1 stycznia 1999 r.) nie osiągnęli jeszcze wymaganego wieku, o którym stanowią: art. 32, 33, 39 i 40 u.e.r., „lecz w całości spełnili do tej daty ustawowo określone wymagania stażowe (tzw. ogólne i szczególne)” (postanowienie SN z 17 czerwca 2014 r., sygn. akt. II UK 43/14; zob. także wyrok SN z 26 kwietnia 2016 r., sygn. akt I UK 151/15).

W najnowszym orzecnictwie sądowym podkreśla się, że: „Gramatyczna wykładnia art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazuje, iż sformułowanie: „po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40” odnosi się wyłącznie do wieku emerytalnego określonego w tych przepisach – bez odwoływania się do pozostałych wymogów związanych z tym wiekiem. Te pozostałe wymogi związane z wiekiem, to jeden z warunków prawa do emerytury, niemieszczący się w znaczeniu pojęciowym słowa wiek” (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 29 stycznia 2020 r., sygn. akt III AUa 1285/19). Przesłankami nabycia prawa do emerytury w świetle art. 184 ust. 1 cyt. ustawy pozostaje „osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. tzw. warunków stażowych, do których należą: okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat dla mężczyzn oraz okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn (pkt 1)” (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 29 stycznia 2020 r., sygn. akt III AUa 1285/19).

Oznacza to, że kwestionowany przez skarżącego przepis przewiduje prawo do wcześniejszej emerytury dla zamkniętego katalogu ubezpieczonych urodzonych po

dniu 31 grudnia 1948 r., którzy do końca 1998 r. spełnili ustawowo określone wymogi stażowe, natomiast zróżnicowanie „warunków przechodzenia na emeryturę ubezpieczonych, o jakich mowa w art. 184 nowej ustawy emerytalnej, w stosunku do innych ubezpieczonych zostało zatem dokonane nie tylko według kryterium urodzenia, lecz także dodatkowo ze względu na posiadanie na dzień 1 stycznia 1999 roku wymaganego stażu zawodowego i ubezpieczeniowego” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł. z grudnia 2017 r., sygn. akt). Podobne stanowiska wynika z orzecznictwa SN. Przykładowo, SN w jednym z orzeczeń podkreślił różnicę pomiędzy art. 184 a art. 32 i art. 46 u.e.r., która „polega wyłącznie na tym, że ten pierwszy dotyczy osób, które w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej legitymowały się już wymaganymi okresami zatrudnienia, w tym okresem pracy w warunkach szczególnych, ale nie osiągnęły jeszcze wieku emerytalnego, natomiast dwa ostatnie mają zastosowanie do ubezpieczonych, którzy wymagany staż ogólny lub szczególny osiągnęli po dniu wejścia w życie powołanej ustawy” (wyrok SN z 24 marca 2015 r., sygn. akt II UK 159/14).

Sąd Apelacyjny w Ł. w sprawie skarżącego, nie zgodził się z poglądem, że: rozpoczęcie przez ubezpieczonego aktywności zawodowej (w tym odprowadzanie składek na ubezpieczenie emerytalne częściowo pod rządami ustawy z dnia 14 grudnia 1982 roku o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, Dz.U. poz. 267 ze zm.) stanowi podstawę do przyjęcia, że przysługuje mu ekspektatywa „nabycia emerytury na podstawie tej ustawy” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł. z grudnia 2017 r., sygn. akt). Prawo do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze powstaje z dniem spełnienia przesłanek: a) stażowej, b) osiągnięcia wieku emerytalnego (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 24 października 2013 r., sygn. akt IIII AUa 1119/13). W analizowanej sprawie natomiast, zdaniem Sądu Apelacyjnego w Ł. warunki ustawowe nie zostały spełnione u wnioskodawcy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł. z grudnia 2017 r., sygn. akt

). Ze zgromadzonych zaś przez ZUS oraz sądy orzekające w sprawie dokumentów wynika jednoznacznie, że skarżący nie legitymuje się 25-letnim stażem składkowym i nieskładkowym, stanowiącym podstawę do przyznania mu świadczenia.

10. W niniejszej sprawie do obowiązków skarżącego należało wskazanie wspólnej cechy istotnej określonych podmiotów, wykazanie, że unormowania różnicują

prawa lub obowiązki podmiotów znajdujących się w takiej samej lub podobnej sytuacji prawnie relewantnej, wreszcie przeanalizowanie, czy odstępstwa te są konstytucyjnie dozwolone, czy też nie. Skarżący takiego procesu myślowego nie przeprowadził. W uzasadnieniu skargi nie przedstawiono konkretnych i przekonujących argumentów świadczących o merytorycznej niezgodności zachodzącej między zaskarżonym przepisem a wskazanymi wzorcami konstytucyjnymi. Zdaniem Sejmu, niezadowolenie skarżącego z rozstrzygnięcia sądów w niniejszej sprawie nie może być oceniane w kategoriach wykazania naruszenia art. 65 ust. 1 Konstytucji i art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1-2 Konstytucji.

Ponadto skarżący zdaje się nie dostrzegać braku związku pomiędzy kwestionowanym art. 184 ust. 1 u.e.r. a art. 65 ust. 1 Konstytucji. Zaskarżona ustawowa regulacja nie zawiera materii dotyczących wolności wyboru i wykonywania zawodu lub wyboru miejsca pracy. Określa ona przesłanki nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. Analiza uzasadnienia skargi konstytucyjnej wskazuje także, że skarżący nie uprawdopodobnił naruszenia konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego, o którym mowa w art. 67 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 32 ust. 1-2 Konstytucji, bowiem nie wskazał, w jaki sposób prawo to zostało naruszone i nie uzasadnił w należyty sposób zarzutu niezgodności.

11. Niezależnie od powyższego nie można też zgodzić się ze skarżącym i jego argumentacją, że data 31 grudnia 1948 r. stanowi arbitralne kryterium różnicowania. Dał temu wielokrotnie wyraz Trybunał Konstytucyjny, oceniając z punktu widzenia zasady równości poszczególne instytucje prawa ubezpieczeń społecznych lub uprawnienia emerytalno-rentowe, obowiązujące w nowym i starym systemie. Trybunał nie zakwestionował ukształtowania odmiennych reżimów emerytalnych, wyodrębnionych na podstawie kryterium daty urodzenia, a co za tym idzie zróżnicowania sytuacji prawnej ubezpieczonych i emerytów urodzonych przed 1 stycznia 1949 i po 31 grudnia 1948. Zwrócić należy w tym miejscu uwagę na kilka kwestii.

Trybunał w uzasadnieniu wyroku z 11 grudnia 2006 r. (sygn. akt SK 15/06), dotyczącym konstytucyjności art. 15 ust. 4 pkt 2 w związku z art. 174 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podkreślił, że „przyjęte przez ustawodawcę granice wieku

ubezpieczonych znajdują uzasadnienie w kontekście całokształtu przepisów wprowadzających reformę ubezpieczeń społecznych”. Trybunał zwrócił uwagę na cel reformy, jakim było „wprowadzenie systemu emerytalno-rentowego «wielofilarowego», łączącego powszechny i obowiązkowy filar repartycyjny, powszechny i obowiązkowy filar kapitałowy oraz filar dobrowolnych ubezpieczeń dodatkowych, w miejsce dotychczasowego systemu finansowanego repartycyjnie”. Trybunał zaakcentował również znaczenie trzech odrębnych reżimów prawnych „dla poszczególnych grup wiekowych ubezpieczonych: 1) dla osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., 2) dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r. oraz 3) dla osób urodzonych po 31 grudnia 1968 r.”, jako umożliwiających „wprowadzenie całkowicie odmiennego systemu emerytalno-rentowego w sposób możliwie najmniej uciążliwy dla ubezpieczonych”. Głównym założeniem reformy emerytalnej było wprowadzenie różnych reżimów prawnych na podstawie kryterium daty urodzenia (wyrok TK z 26 września 2017 r., sygn. akt P 2/16).

W tym kontekście podstawową kwestią jest zróżnicowanie regulacji prawnych adresowanych do powyżej wskazanych grup wiekowych. Trybunał podkreślił, że „kryteria podziałów stosowane w ustawie muszą być ze względów praktycznych określone w sposób ostry, natomiast ostrości tej pozbawione są faktyczne różnice między sytuacjami różnych osób” (wyrok TK z 11 grudnia 2006 r., sygn. akt SK 15/06). Stąd też: „Podobieństwo sytuacji «granicznych» nie może jednak automatycznie przesądzać o konieczności podobnego traktowania poszczególnych podmiotów. Rozwiązywanie trudnych dylematów z tym związanych należy do ustawodawcy. Trybunał Konstytucyjny, dokonując kontroli normy ustawowej z punktu widzenia zasady równości, ogranicza się do badania, czy zróżnicowanie sytuacji obywateli w sferze uprawnień socjalnych nie jest oparte na kryteriach dowolnych i niezasadnych, a więc czy nie oznacza ono dyskryminacji lub rażąco niesłusznego uprzywilejowania pewnych kategorii obywateli. Taka sytuacja nie zachodzi w niniejszej sprawie” (wyrok TK z 11 grudnia 2006 r., sygn. akt SK 15/06). Przykładowo TK kontrolując art. 53 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 i 1386) w zakresie, w jakim odnosi się do okresów, o których mowa w art. 7 pkt 5 tej ustawy, przebytych przez ubezpieczonych urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., uznał za zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji (wyrok TK z 26 września 2017 r., sygn. akt P 2/16). Trybunał nie dopatrywał się arbitralnego zróżnicowania ubezpieczonych, przebywających na urloпах

wychowawczych. Według TK: „nie można uznać, że osoby urodzone przed 1 stycznia 1949 r. i osoby urodzone po 31 grudnia 1948 r., chociaż legitymują się czasem urlopu wychowawczego albo innym okresem niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem sprawowanej przed 1 stycznia 1999 r. jako okresem nieskładkowym w procedurze wymiaru emerytury, należą do tej samej kategorii uprawnionych do świadczeń emerytalnych. Osoby urodzone przed 1 stycznia 1949 r. uzyskują uprawnienia do świadczeń w systemie tzw. zdefiniowanego świadczenia, natomiast osoby urodzone po 31 grudnia 1948 r. w tzw. systemie zdefiniowanej składki” (wyrok TK z 26 września 2017 r., sygn. akt P 2/16).

Wreszcie ubezpieczonych należących do odmiennych systemów ubezpieczenia społecznego nie można zakwalifikować jako podmiotów podobnych. W ocenie TK: „Za wspólną cechą istotną, ze względu na którą dokonuje się zróżnicowania sytuacji prawnej osób należących do poszczególnych grup emerytalnych, należy uznać ustalenie świadczenia na zasadach objętych danym reżimem emerytalnym – zdefiniowanego świadczenia albo zdefiniowanej składki. Inaczej mówiąc, kryterium różnicującym jest ustalenie wymiaru emerytury w jednym z dwóch wyodrębnionych za pomocą daty urodzenia ubezpieczonego reżimów prawnych ubezpieczenia społecznego – systemie zdefiniowanej składki albo systemie zdefiniowanego świadczenia” (wyrok TK z 26 września 2017 r., sygn. akt P 2/16). W niniejszej sprawie grupy podmiotów, które wskazuje skarżący nie charakteryzują się tą samą cechą relewantną, co umożliwia odmienne kształtowanie ich sytuacji prawnej.

Na koniec należy podkreślić, że w świetle Konstytucji „system ubezpieczeń społecznych nie może być oparty na zasadzie «absolutnej» równości, a przede wszystkim na jednolitych dla wszystkich ubezpieczonych wymaganiach dotyczących wieku emerytalnego i długości zatrudnienia. System emerytalno-rentowy winien opierać się na zasadach powszechności i względnej jednolitości kryteriów przyznawania świadczeń i określania ich wysokości” (wyrok TK z 8 września 2005 r., sygn. akt P 17/04). Zasada równości natomiast w ocenie TK „nie powinna być rozumiana w sposób, który uniemożliwiłaby ustawodawcy wprowadzanie rozwiązań korzystniejszych dla podmiotów stosunków prawnych z uwagi na to, że wcześniej pewna kategoria osób dostosowała swoje działania do regulacji mniej korzystnych lub poniosła pewne negatywne konsekwencje tej regulacji” (wyrok TK z 29 maja 2001 r., sygn. akt K 5/01). Przyjęcie takiego założenia „prowadziłoby do nadmiernej petryfikacji porządku prawnego, konieczności utrzymywania pewnych regulacji prawnych,

bardziej ingerujących w prawa i wolności obywatelskie, które nie byłyby już uzasadnione, tylko z uwagi [na] rzekomą konieczność analogicznego traktowania w nieograniczonej czasowo przyszłości osób w podobnej sytuacji faktycznej. Nie można jednak przyjmować, iż zasada równości ma nieograniczone ramy czasowe, tj. wyklucza, aby w przyszłości osoby, znajdujące się wcześniej w podobnej sytuacji faktycznej, nie były traktowane w analogiczny sposób” (wyrok TK z 29 maja 2001 r., sygn. akt K 5/01).

Przytoczone poglądy Trybunału Konstytucyjnego wskazują, że skarżący w sposób uproszczony rozumie zasadę równości wobec prawa w zakresie świadczeń emerytalnych, ponieważ nie uwzględnia powołanego powyżej orzecznictwa TK.

12. Podsumowując, w ocenie Sejmu skarga konstytucyjna nie spełnia wymogów formalnych warunkujących jej merytoryczne rozpoznanie przez Trybunał Konstytucyjny. Skarżący nie dopełnił spoczywających na nim ustawowych obowiązków wykazania, że doszło do naruszenia określonych w Konstytucji wolności lub praw, których jest podmiotem. Za takie nie można uznać wyłącznie przywołanie wzorców konstytucyjnych i kwestionowanie unormowania. W ocenie Sejmu w szczególności konieczne było wskazanie przez skarżącego cechy relewantnej uzasadniającej równe traktowanie podmiotów podobnych (postanowienie TK z 6 listopada 2012 r. sygn. akt Ts 217/11). Skarżący nie przeprowadził wywodów ilustrujących naruszenie tej zasady. Stąd też uzasadnienie skarżącego należy uznać za lakoniczne i nie czyniące zadość wymaganiom przewidzianym w art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.TK.

Mając na względzie powyższe Sejm wnosi o **umorzenie postępowania** na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

MARSZAŁEK SEJMU

Elżbieta Witek